

"סדר ט"ו בשבט" ב "פרי עץ הדר" או להיפך - "פרי עץ הדר" ב "סדר ט"ו בשבט"

הארץ יש מנהג בלתי כתוב אבל מקווייט בהידור צ"י הרבה מאוד סוחרים. חודש לפני חנוכה, כבר ניתן לראות סופאניות, וחודש לפני פסח, צוליות קוקוס ובוטנים וכו'. עט ישראל, אט בלי להסתכל בלוח השנה, יכולים לדעת איזה חג בדרך רק מתוך הופעת פירות, ירקות ודברי מאפה שמתאם ציט החנויות.

וכן, לא עברו הרבה ימים מאז עשרה בטבת וכבר שמתי לב לרימונים הדולאים, פומלות, תפוזים, קלמנטיות, אפרסמון ותפוחים צסיסיים, בננות ואפילו תותים שהופיעו על הדוכנים בשוק מחנה יהודה.... וחשבתי על הפירות לכבוד ט"ו בשבט..

כמו צת עקרות הבית המנוסות, לקחתי דף וצט ורשמתי.. "סדר ט"ו בשבט"... פירות, מאכלים ושתייה, אורחים, ועוד..

תוק כדי חיפוש רציונות להכנה והצט המאכלים לט"ו בשבט, ראיתי שאלות ותשובות הקשורות ביום מיוחד זה. לדוגמא: מי קבצ את ט"ו בשבט כראש השנה לאילנות? ומדוע חשוב לדעת מתי חל ראש השנה של... ציט?

חכמינו קבצו את ט"ו בשבט כראש השנה לאילנות. בערק שלוש חדשים צוברים מסוכות (ט"ו תשרי - ט"ו שבט) צד שהשמים החדשים ירוו את הארץ ויסקו את האילנות. לפיכך, כל פרי שדל לפני זמן זה, צדיין ניזון מעמי השנה שעברה, ויצטרף אליה לצורך חישובי ה'מצרות'. כדי שדע אילו פירות מחוייבים במצטר שני, ואילו במצטר צני. פירות שדלו לפני ט"ו בשבט - שייכים ליבול השנה הקודמת. פירות שידלו לאחר-מכן, הם תוצר השנה החדשה. (חב"ד)

מה נהוג לצעות ביום זה? איזה פירות נוהגים לאכול בט"ו בשבט?

כל המקורות הזכירו "תיקון ט"ו בשבט" הנקרא אט כן "סדר ט"ו בשבט" והוא מסורת של חכמי צפת במאה ה-17.

לכאורה איך אפשר להשוות בין ה"סדר ט"ו בשבט" ל"סדר פסח"?!?

ציקר ההכנות לילי הסדר של פסח, מתרכז בנקיון הבית כדי להסיר את החמץ מכל הפינות. בסדר צמנו. יש סדר.. קדש, ורחף, כרפס יחף, מדי, ומאיצים לשולחן צורק... אוכלים סצודה, מברכים ברכת המזון וממשיכים צט היל ונרצה.

לצומת זאת, ה"סדר ט"ו בשבט" נהוג להרבות באכילת פירות, ובמיוחד פירות שנתבחה בהט ארץ ישראל: ליתים, תמרים, צנבים, תאנים

וריאונים. כמו כן יש נוהגים לאכול חמץ צרה מיני פירות ומיניהם לאמר
חמץ צרה מזמורי "שיר המצלות"

כמובן, יש דגש גם על הברכות לפני אכילת הפירות. יש להבדיל: ברוך אתה
ה', אלוקינו מלך העולם, בורא פרי העץ. ואם זוהי הפעם הראשונה
שאוכלים פרי מסויים, יש להבדיל קודם לכן: ברוך אתה ה', אלוקינו מלך
העולם, שהחיינו וקיימנו והדיצנו לזמן הזה.

הצדות ישראל נוהגים מנהגים נוספים לפי המסורת שקיבלו מאבותיהם:
אכילת חרובים, אכילת האתרוג מארבעת המינים, וצודגין אכילת כל
פרי ופרי לומדים על המצוות התלויות בארץ, ומביאים פסוקים ומדרשים
על פרי כפי פרי ופרי.

יש לשים לב המיוחד ביום זה לאכול פירות כשרים ללא חמץ שאינם צריכה.
שהם מצושרים, שאין בהם חמץ שביצית וכמובן שנקיים מתולעים.

יש מנהגים רבים בצדות השונות, אבל המטרה היא זהה... להדגיש את
חביבות הארץ ומצוותיה. "

"הדרך הטובה ביותר ללמוד טוב לאילן היא להבדיל על פירותיו ככולנה
ולאכלם בקדושה וטהרה; ובמיוחד מפירות שבעת המינים. ואם הוא מברך
על פירות שגדלו בארץ ישראל חמץ - הרי זה משבח". (שם ביטוי מילולי
הסדר... "וכף המרבה לספר ביציאת מצרים... הרי זה משבח").

מבין כל הפירות בט"ו בשבט האתרוג זוכה ליחס מיוחד. ר' יוסף חיים מבגדאד (ה"בן איש חי")
חיבר תפילה מיוחדת להתפלל בשחרית ביום ט"ו בשבט על הצלחת עץ האתרוג באותה שנה.
בראש תפילה זו הוא כותב: "יש קבלה אצל חכמי אשכנז ז"ל שצריך לבקש ביום ט"ו בשבט
על האתרוג שיזדמן לישראל אתרוג טוב." הכוונה היא לספר "בני יששכר" לר' צבי אלימלך
שפירא מדינוב. "קבלנו מרבתינו להתפלל בט"ו בשבט על אתרוג כשר יפה ומהודר... כי הנה
זה היום (טו בשבט) אשר עולה השרף באילנות (רש"י ר"ה יד ד"ה הואיל), והוא כפי הזכות של
כל אחד מישראל, ..והנה תפלתו תעשה פירות... (מאמרי חדש שבט, מאמר ב' ראש השנה
לאילנות, ב')"

ובספר כף החיים... של הרב יעקב סופר.. כתוב. "נוהגים לעשות ריבה מהאתרוג שבירכו עליו בחג
הסוכות, ואוכלים ריבה זו בט"ו בשבט עם שאר הפירות שנוהגים לאוכלם בט"ו בשבט." (כף
החיים תרס"ד, ס).

יוצא, שלפירות בכלל ולפירות שבעת המינים בפרט, יש מקום מכובד בסדר ט"ו בשבט;
והאתרוג עולה על כולם! מדוע? השאלה מתעצמת לאור העובדה שט"ו בשבט הוא ראש
השנה לאילנות. ודווקא האתרוג, המוזכר בתוספתא, הוא פרי חריג. ברוב הפירות הולכים
אחרי חגטת הפרי, כלומר הזמן שבו הפרי מתחיל להתפתח בצורה משמעותית. לעומת זאת,

האתרוג, שממשיך לגדול כל זמן שהוא על העץ, נקבע לפי זמן לקיטתו. אם כן אין שום שייכות בין אתרוג לט"ו בשבט במישור החקלאי!

תפילה מיוחדת על האתרוג, אכילת אתרוג מסוכרת בט"ו בשבט וסגולה לאישה בהריון שתאכל ריבה עשויה מאתרוג של סוכות. כמו כן אישה שמתקשה בלידה שתאכל מהריבה הזאת בשעת הלידה, ותלד בקלות ללא צער, ויצא העובר בריא ושלם לחיים טובים ולשלום. (כף החיים שם) משום שהאתרוג הוא הפרי המתוקן היחיד, וממנו אכלו אדם וחיה בגן עדן.

היכן האתרוג מוזכר בתורה?

אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׂבִיעִי בְּאַסְפֹּכֶם אֶת תְּבוּאֵת הָאָרֶץ תַּחֲנוּגוּ אֶת חַג ה' שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שִׁבְתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׂמִינִי שִׁבְתוֹן (ויקרא כג, לט) ומיד אחריו... "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר", (ויקרא כג, מ)

"פרי עץ הדר - ... הוא אתרוג, ובאמת אין פרי הדר יותר ממנו...". (רש"י)

הרמב"ם שאל, מי אמר ש"פרי עץ הדר" פירושו דווקא אתרוג, אולי הכוונה לרימון או לפרי אחר? והוא ענה "הלכה למשה מסיני". (יחד עם התורה הכתובה בספר שנתן ה' למשה רבנו, נמסר למשה רבנו גם פרוש הלכתי, שמסביר את הכללים הבסיסיים של ההלכה. זה מה שנקרא הלכה למשה מסיני.)

בסוכות דברנו על הדמיון בין משה רבינו לאתרוג.

הגימטריה של "אתרוג" עולה 610. האתרוג משל לצדיק. הצדיק שהוא לבדו אינו צדיק מושלם. אם הצדיק דואג ומשפיע, ומתפלל על יתר היהודים הדומים לשלושת המינים; הלולב, ההדס והערבה, הצדיק (האתרוג) מגיע לשלמות... 613 השווה לתרי"ג.

וכן, הגימטריה של "משה רבינו" עולה בדיוק 613.

מאין "פרי עץ הדר" פירושו דווקא אתרוג? "הלכה למשה מסיני"... הדומה לאתרוג המהודר היותר!
נצבט הלב. מי חיבב את ארץ ישראל יותר ממשה רבינו?
כמה הוא השתוקק להיכנס לארץ ישראל!

בדמיוני יכולתי לשמוע באיזו כמיהה והתרגשות משה רבינו אמר את המלים

"והיה כי תבואו אל הארץ אשר יתן ה' לכם כאשר דבר ושמרתם את העבודה הזאת" (שמות, יב, כה)

"והיה כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל... ויקרא יט, כג)
"...כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את העומר... ויקרא כג, ט)
"...כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה". ויקרא כה, ב)

למרגלים משה רבינו נתן הוראות מפורטות ובסוף... גם ביקש להביא קצת מן הפירות של ארץ ישראל (כ). למה?

"מעשי אבות סימן לבנים"... מטרת הנחת חמש עשרה, שלושים ולפי דעה אחרת מאה פירות ב"סדר ט"ו בשבט" היא להדגיש את חביבות הארץ ומצוותיה."

אני זוכרת איך בחוץ לארץ חילקנו תפוז אחד, מזן "פּו"בין כל בני המשפחה..באיזו התרגשות החזקנו פלח ובירכנו עליה "בורא פרי העץ" כמו שדוד המלך אמר "כי טוב יום בחצריך מאלף"(תהילים פד,יא)...כך פלח אחד של תפוז מארץ ישראל היה יקר לנו יותר מאלף פירות שגדלו בחוץ לארץ.

מאיפה נבעה אהבה זו לארץ ישראל?אנו כילדים קבלנו אותה מהורינו, והם מאבותם וכן הלאה והלאה עד משה רבינו.

וכך עשה משה רבינו.משה רבנו רצה שכל שבט מי"ב השבטים ישמע **מהנשיא שלו** שכל הארץ טובה מאד,ובזה יעלו בשמחה גדולה. באיזו שמחה וציפיה משה רבינו חיכה לפירות שהמרגלים נתבקשו להביא חזרה. בדמיוני אני יכולה לראות איך הוא החזיק כל פרי בידיו בהתפעלות ובשמחה עצומה, ובזהירות כאילו היה אתרוג בערב סוכות. כשנודע למשה רבנו ערב כניסתם לארץ ישראל מפי ה', שהוא לא יזכה להכנס לארץ אחרי ארבעים שנה במדבר בדרכם אל ארץ ישראל ... "וְאֶתְחַנַּן אֶל ה' בְּעַת הַהִיא לֵאמֹר... אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, הַהַר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְבַּנֵּן ! ..."(דברים ג כג,):

אומרים חז"ל(מדרש רבה דברים יא): **חמש מאות וחמש עשרה תפילות התפלל משה רבנו [כמנין "ואתחנן"] ! תחנונים רבים הוא שפך לפני ה', שיתן לו להכנס אל ארץ ישראל.**

" לא איש דברים אגני .. פי כבד פה וכבד לשון אגני (שמות ד' 10) וגם התפלל על אחותו מרים תפילה קצרה "קל נא רפא נא לה" (במדבר יב,יג), אבל כשהבין שנגזר עליו לא להיכנס לארץ ישראל, "ואתחנן"...חמש מאות וחמש עשרה (טו) תפילות! כאן רוכזה כל אהבתו וכמיהתו לארץ ישראל.... לכל הדורות הבאים אחריו..לארץ חמדה טובה ורחבה...לארץ של שכינת הקב"ה (תהילים קלב, יד)"זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אותיה". ידוע שאין תפילה הולכת לאיבוד..אז היכן תפילת משה ב"ואתחנן"? אולי, היא מופיעה אצל דוד המלך ואצל כל יהודי ויהודי המבקש..."**אחת** (מתוך מילת "ואתחנן") שאלתי מאת ה' אותה אבקש...שבתי בבית ה'... (מזמור כז) "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה" (דב' לד:י). לתאר את גדולתו בתורה וביראת שמים, ואיך הוא הרגיש כשהוא עלה למרום לקבל את התורה, זה מעבר לכח הדמיון. אבל כל אחד מאתנו שזכה לעלות לארץ ישראל יכול להרגיש את כאבו של משה רבינו מאותו הרגע שנודע לו שהוא לא יוכל להיכנס לארץ ישראל.

מדוע כל כך רצה משה רבנו להיכנס לארץ ישראל וכי לאכול מפריה הוא צריך, או לשבוע מטובה הוא צריך ? אלא כך אמר משה: הרבה מצוות נצטוו ישראל, ואינן מתקיימות אלא בארץ ישראל. אכנס אני לארץ, כדי שיתקיימו כולן על ידי ! ! (סוטה יד ע"א)

האר"י ז"ל הסביר שמשה רבנו רצה לאכול מפירותיה של ארץ ישראל, כי "פירות ארץ ישראל מסוגלים ליראת שמים" !

"ובאמת שאינו פלא כי פירותיה של ארץ ישראל מסוגלים ליראת שמים. כי אדמת ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות, ובאדמתה מקיימים הרבה מצוות, כגון: שמיטה, ערלה, נטע רבעי, תרומות ומעשרות ועוד... (שדי יער עח)

ובסוף הקב"ה נענה לבקשתו של משה רבינו לפחות לראות את הארץ לפני פטירתו...

" וַיַּעַל מֹשֶׁה מֵעַרְבֹת מוֹאָב אֶל הַר נְבוֹ רֹאשׁ הַהַר הַפְּסֻקָה אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרֵחוֹ וַיַּרְאֶהוּ יְהוָה אֶת כָּל הָאָרֶץ אֶת הַגִּלְעָד עַד דָּן: (ב) וְאֶת כָּל נִפְתְּלֵי וְאֶת אֲרָץ אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְאֶת כָּל אֲרָץ יְהוּדָה עַד הַיַּם הָאֲחֵרוֹן: (ג) וְאֶת הַנֶּגֶב וְאֶת הַפְּזָר בְּקֶעֶת יְרֵחוֹ עִיר הַתְּמָרִים עַד צִעֹר:"

חז"ל בספרי וברש"י אומרים שהראייה הזאת היא של נבואה. "עד הים האחרון - אל תהי קורא 'עד הים האחרון' אלא עד היום האחרון. מלמד שהראהו כל העולם כולו מיום שנברא ועד שיחיו המתים.

משה רבינו רואה את הארץ מחולקת לשבטים ומצרף את ברכותיו בפרשת "וזאת הברכה" כצידה לדרך לעם ישראל, לכל שבט ושבט.

... "וזאת הברכה" .. חוץ מפרשת "וזאת הברכה" .. האם יש עוד ברכה עם "ה" הידיעה? !.

כן, הברכה היחידה מדאורייתא היא ברכת המזון: "ואכלת ושבעת וברכת את ה' א-לוהיך". (שאר הברכות - חיובן מדברי סופרים.) והברכה הראשונה של ברכת המזון, ברכת הזן, היא כאילו ה"חלה של העיסה, והיא תוקנה ע"י משה רבנו בירידת המן הן השמים!
הרבי מלובביץ' שואל לכאורה קושיה גדולה. את ברכת המזון אנו מברכים להודות להקב"ה על המזון שאנו אוכלים, והוא לחם מן הארץ ולא "לחם מן השמים". איך מתאים אפוא לברך על המזון הזה בנוסח שתיקן משה על ירידת המן?
התשובה היא שירידת המן הייתה הכנה לבני-ישראל לקראת כניסתם לארץ-ישראל והמעבר להנהגה טבעית, של פרנסה בדרך הטבע. המן נתן להם כוח שלא לשכוח כי רק הקב"ה הוא הנותן לך כוח לעשות חיל".

לכן הברכה הראשונה שאנו מברכים לאחר שאכלנו ושבענו היא הברכה שתיקן משה רבנו על ה"לחם מן השמים", (לקוטי שיחות כרך טז, עמ' 178)

ומה הקשר לסדר ט"ו בשבט?

יש רמז לסדר הברכות: מג"ע א"ש דהיינו אם יש לפניו מינים שונים ורוצה לאכול מהם - יקדים לברך כסדר הזה: המוציא, מזונות, גפן, עץ, אדמה, שהכל. כמובן, יש דגש גם על הברכות לפני אכילת הפירות.

אחר שאוכלים מעט אומרים פסוקים בענין חיטה ולחם :
(ו) ושמרת את מצות יהוה אלהיך ללכת בדרךיו וליראה אתו: (ז) פי יהוה אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עינת ותהמת יצאים בבקעה ובהר: (ח) ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש: (ט) ארץ אשר לא במספנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אשר אבניה ברזל ומתהררה תחצב נחשת: (י) ואכלת ושבעת וברכת את יהוה אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך: (ספר דברים פרק ח)

עד כאן המטרה הראשונה של סדר ט"ו בשבט שהיא להדגיש את חביבות הארץ ומצוותיה. אבל אם נעצור כאן, ח"ו נוכל למעות ולחשוב שאכילת הפירות או נטיעת עצים של הקרן קימת לישראל הוא העיקר! ולכן, חייבים ללכת עוד צעד קדימה שיוביל אותנו לתכלית כפי שהיא מובאית בספר "חמדת ימים" מלפני כ-600 שנה -עשרה. המחבר ראה בחגיגת ט"ו בשבט חג השפעת שפע ארץ-ישראל וכדי לעורר כיסופי-גאולה ובכך לקרב את הגאולה, הוא הכין תיקון מיוחד לט"ו בשבט לסעודה חגיגית שאוכלים בה שלוששים מיני פירות מפירותיה של ארץ-ישראל, ואומרים בה ברכות ותפילות על כל פרי ופרי ולומדים פסוקים מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים, ומאמרים מן המשנה ומן הזוהר, כולם מענייני העץ ופרי-העץ ומענייני גאולה.

"פירות הארץ הם סימן הגאולה, כפי שנאמר "ופריכם תישאו לעמי ישראל", "אין לך קץ מגולה מזה" (ישעיהו פרקכו פסוקיג)

ומענין לראות את האתרוג "מוצפנת" בפסוקים על הגאולה העתידה!

“אתרוג” - הפרי המתוקן מגן עדן והתופס מקום כה נכבד במ”ו בשבט!

“וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֲבָדִים בְּאָרֶץ אֲשׁוּר וְהִנְדָּחִים בְּאָרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לֵה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם:” (ישעי' כז, יג)

“כִּי יָמִין וְשֹׂמְאוֹל תִּפְרָצִי וְזָרַעַךְ גּוֹיִם יִירָשׁ וְעָרִים נְשֹׁמוֹת יִוָּשִׁיבוּ:” (ישעי' נד, ג)

“כִּי אִם שְׁיֵשׂוּ וְגִילוּ עָדֵי עַד אֲנִי בּוֹרָא פִי הִנְנִי בּוֹרָא אֶת יְרוּשָׁלַם גִּילָה וְעַמָּה מְשׁוּעָה” (ישעי'סה, יח)

בליל מ”ו בניסן, עשרה חודשים לפני מ”ו בשבט, עם ישראל יושב ומספר בגאולה הראשונה, ביציאת מצרים. בסיום הסדר, אנו מברכים...ב' א' ה'... אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור, כן ה' אלוק' ואלוק' אבות' יגיענו למועדים ולרגלים אחרים...שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים...ונודה לך שיר חדש על גאולתנו...ב' א' ה' גאל ישראל.

יצאנו ממצרים לפני כ-3000 שנה, ואנו עוד בדרך...אל הגאולה השלמה... ובדרך יש לנו יום שאינו חג מן התורה אבל הוא יום מיוחד המלמד אותנו כיצד להכין את עצמנו ואת הבריאה לקראת הגאולה.

“טַעֲמוּ וּרְאוּ...:” “ונאכל מפריה ונשבע מטובה” – נאכל מפירותיה של ארץ ישראל ונשבע מטובה ומקדושתה של ארץ ישראל כפי שמובא בספר “פרי צדיק” מאת רבי צדוק הכהן. .. על פי המבואר בספר יצירה שעבודת חודש שבט היא לתקן את ענין האכילה שתהיה כדוגמת אדם הראשון קודם החטא – אכילה שכולה קודש ככלי לחיזוק הגוף והנפש לעבודת השי”ת וכאמצעי לברך את השי”ת בברכות הנהנין – ועל כן נהגו ישראל לאכול בראש השנה לאילן פירות בקדושה בטהרה ובברכה – מתוך דברי תורה בכדי לקדש את אכילתם.

ואכן, יש קשר פנימי בין ליל הסדר של פסח לסדר מ”ו בשבט. יצאנו ממצרים בהנהגתו של משה רבינו ובשירת “אז ישיר משה ובני ישראל” בציפיה “תביאמו ותטעמו בהר נחלתך מכון לשבתך”. בגלל חטאינו, התעכבנו במדבר ארבעים שנה ונכנסנו לארץ ישראל בלי משה רבנו אבל עם תורתו ומורשתו... .. להמשיך בדרך לגאולה, ולבית המקדש בירושלים הבנויה.

דוקא במ”ו בשבט אנו יכולים לחוש את חסרונו של משה רבינו מאוד מאוד, דומה לחסרונו בהגדה של פסח!

כשיבוא יום הגאולה, ממש ממש בקרוב, ומשה רבינו אז יבוא לארץ ישראל עם דור המדבר, משה רבינו יערוך “מיש” במ”ו בשבט- “סדר מ”ו בשבט” בהשתתפות אדם הראשון, כלב ויהושע, בנות צלפחד וכל בית ישראל!

בדמיוני אני יכולה "לשמוע" את הדממה בחדר (כמו במתן תורה) כאשר משה רבינו יפתח ב"אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת..וכו' ועל כל טעימה וטעימה, משה רבינו יקשור תלי תלים של שירות ותשבחות להקב"ה על כל חסדיו. לאחר "שירת הים" נמשיך בהוספת הפסוקים "כי לה' המלוכה ומושל בגויים, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה, והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד"...התכלית של יציאת מצרים!

ולאחר מכן, "שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון וכו'", ואז בע"ה נזכה לשמוע את הברכה הראשונה של ברכת המזון מפי משה רבינו.(מצאתי מדרש "עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ואומר לו למשה טול וברך, אומר להם איני מברך, שלא זכיתי ליכנס לארץ ישראל.(פסחים קיט :)...אבל זה כנראה לא יהיה בט"ו בשבט)

ט"ו בשבט הוא לא חג מן התורה, אבל לעתיד לבוא, בשביל משה רבינו ולנו זה יהיה החג של שירה וזמרה על קדושת ארץ ישראל ותיקון לחטא המרגלים . בינתיים עלינו להתכונן ליום הזה כפי שמשה רבינו וחז"ל אחריו לימדו אותנו...לאכול מפירותיה של ארץ ישראל בשמחה וביראה, בברכות ודברי תורה, ותפילה שנוכה לקיים את המצוות התלויות בארץ במלואן ולצפות שנוכה לבנין בית המקדש בירושלים הבנויה בקרוב.

ולסיום, ברצוני לפתח אתכן בסוד משפחתי.

תוק כדי הכנת השיצור ראיתי את הקטע הבא..." הצאייט נפאט צט ישראל צט צנייני אכיפה בחדש שבט. פאט אחת הוא המנהג הידוע לאכול מפירות הארץ שבט, ופאט שניה בפריה, שבדרך כלל קוראים בשבת שלפני ט"ו שבט, היא פריה בשבת, שיש בה פריה האין שאכלו ישראל במדבר. החלק האלוי שבפריה האין הוא המסר לדורות הצנייני אמנה ופטחון בה'. כשהיה ירמיהו מוכיחם, אמה אין אתם צוסקים בתורה, והט אומרים, נניח מלאכתנו ונצטוק בתורה, מהיכן נתפרנס, הוציא להט צנצנת האין, א"ל: "הדור, אתם ראו את דבר ה'". שמא לא נאמר אלא ראו, בזה (הראה להט את צנצנת האין מהמדבר) נתפרנסו אבותיכם..."

וחשבתי על הורינו היקרים ז"ל.

אבי ז"ל לימד אותנו את המסר של האין.. אמנה ופטחון בה' שפרנסה באה מן השמים, לא רק בדיבור אלא במעשה. הוא צבד שניט רבות בבית כנסת באונטריאוף בתור חזן שני...קרא בתורה, הכין בחורים לקראת בר מצוה וצוד.. סמוק לפרישתו לאמלאות, החליטו להסיר את המחיצה בבית הכנסת, ופירוש הדבר ישיבה מצורבת לאמרים ונישית. בלי להסס, אבא הודיע להנהלה שהוא צונה את בית הכנסת למרות שבצוד זה הוא הפסיד את כל הפנסיה שלו.

אמא ז"ל צמדה לימינו של אבא בכל מחממותיו לכבוד התורה.

משום מה לא היו מסמיכים על יום הולדתה בפולין בתחילת המאה ותמיד ידענו שיום הולדתה (על פי בחירתה) הוא ט"ו שבט. מה שהיה לה חשוק

מיוחד כל חייה היה לאמר את כל המרכות בקול ולסיר את ברכת המזון
מתוק הסידור. (והאט ה"מקרה" אלא נפטר בנ' אדר!)

במקום "יוט הולדת שמח", להבדיל אלפי פעמים, נאמר על אלא את
הפסוק בסיר השירים:

"אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה(אלא) ברה(בחרה לה) היא
ליוולדתה(ליוט הולדתה) "16 בשבט", ראוה בנות(יה) ויאשרו... (סיר
השירים ו,16)

ואכן, אנו מייחלים ומצפים לאאולה השלמה בזכות אבותינו ואמהותינו
הקדושים. קול דודי הנה זה בא מדלל על ההרים מקפץ על האצות,
'מדלל על ההרים' - בזכות אבות, 'מקפץ על האצות' - בזכות אמהות.
(סיר השירים ב,16)

לבסוף, אולי... אפשר לסכם את כל השיעור באותיות של האתרוג.
ה"א" של אתרוג רומז על ההתחלה....

בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את האדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן ואמר
לו: "ראה מעשיי כמה נאים ומשובחים הם, וכל מה שבראתי בשבילך בראתי" - מדרש קהלת
רבא, ט'.

ועל האתרוג המושלם בגן עדן לפני החטא.
ה"ת" של אתרוג רומז על הגאולה בסוף כשכל הבריאה תהיה מתוקנת.
ה"ר" אולי רומז למשה רבינו "ויאמר ה' אל משה: עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ
אשר נתתי לבני ישראל (דברים כ"ז, י"ב).
ה"ג" רומז ל"גאולה השלמה בקרוב"!
כשם שה"ר" הוא האות השלישית מה"ת" וה"ג" הוא האות השלישית מתחילת ה"א"... המרחק
הולך ומתקטן.... "הגאולה מתקרבת נמוסיפה להתקרב בע"ה בחסד וברחמים מרובים.

ואכן, " סדר ט"ו בשבט" ב "פרי עץ הדר" או להיפך - "פרי עץ הדר" ב"סדר ט"ו
בשבט".... פירושו...

"סדר ט"ו בשבט" נמצא בספר הנקרא "פרי עץ הדר"; וכן האתרוג שהוא ה"פרי עץ הדר" זוכה
ליחס מיוחד ב"סדר ט"ו בשבט".